

KARABÜK DENEYİMİ VE TÜRKİYE

Aydınlık Dergisi, 12 Kasım 1994

Yıldırım Koç

Karabük halkı, 8 Kasım 1994 günü, 5 Nisan İstikrar Programı uyarınca Karabük Demir ve Çelik Fabrikası'nın (Kardemir) kapatılması girişimine karşı 4 saatlik bir direniş gerçekleştirdi. Bu direniş, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda (TTK) 1990 sonundaki grevde ve 4-8 Ocak 1991 yürüyüşünde yaşanan bütünleşmenin bir tekrarıdır. 5 Nisan İstikrar Programının TTK ve Kardemir'in kapatılmasını öngörmesi, Zonguldak ilini önümüzdeki günlerde tüm Türkiye'de gelişecek mücadelede önder konumuna getirmektedir.

Ancak TTK ve Kardemir'de yaşanan ve yaşanacak olayları değerlendirirken bazı noktalarda dikkatli olmakta yarar vardır.

Kardemir'de halkın sahip çıktığı istem, Kardemir'in kapatılmamasıdır. Halk henüz Kardemir'in özelleştirilmemesi, kamu mülkiyetinde kalması, Kardemir'in yönetiminin özerkleştirilmesi ve demokratikleştirilmesi gibi, daha uzun erimli ve köklü istemleri benimsemiş değildir. Tepki henüz ağırlıklı Hükümete karşıdır; Hükümetin bu konudaki politikalarını belirleyen uluslararası ve yerli tekeli sermayeye yönelik bir eğilim belirleyici değildir. Bir bütün olarak bakıldığında Karabük eylemi, henüz, kapitalizmin sömürsüne karşı değil, işsiz bırakılmaya karşıdır.

Bütün bu özelliklerine karşın, Karabük eylemi, halk ile işçi sınıfının bütünleşmesi açısından çok başarılı bir örnektir.

Ancak bu başarılı örnek, bilinçli bir çabanın sonucu ve ürünü değildir. Kendiliğinden gelişmiş bir olgudur, çünkü Karabük, Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın, Kardemir'in ürünüdür.

Türkiye'de bazı kentler bazı büyük kamu işletmeleriyle özdeşleşmiş, bu işletmelerle büyümüş ve gelişmiştir. Bu kentler işçi yatağıdır. Bu kamu işçilerinin tümü sendikalıdır. Bu kentlerde, işçi, memur, emekli, esnaf ve hatta köylü içiçe geçmiştir. Karabük, Karadeniz Ereğlisi, Zonguldak, Seydişehir, Afşin-Elbistan, Soma, Dalaman, Tavşanlı, Seyitömer, Çayırhan, Aliağa, Batman bu niteliktedir. Mübeccel Kıray'ın Karadeniz Ereğlisi'ne ilişkin ünlü çalışmasının adı şöyledir: Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası. Bunlar ve benzeri işçi yatakları, bazan tam anlamıyla mülksüzleşmemiş ücretlilerin aynı işverene ve Hükümete karşı kolayca ortak tavra girebildiği ve halkı kolayca birlikte sürükleyebildiği bölgelerdir. Buralarda kent bu işletmelerle büyümüştür; ayakta durmaktadır. Kırşehir halkının 5 Nisan İstikrar Programı sonrasındaki mitingde, kent ekonomisinde o kadar da büyük belirleyiciliği olmayan Petlas'a sahip çıkması unutulmamalıdır.

İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa, Eskişehir, Ankara, Kayseri, Gaziantep, Mersin, Adana ve diğer bazı iller de işçi yatağıdır. Ancak bu bölgelerde çok sayıda işçi çok sayıda işyerine dağılmıştır. Bu iller, belirli bir işletme ile özdeşleşmemiştir. Bu illerdeki işçilerin büyük bir bölümü sendikalı değildir. Bu illerde işçi, memur, emekli, esnaf bütünleşmiş değildir.

İşçi sınıfının önümüzdeki zor dönemi aşabilmesi, işçi sınıfının tüm emekçi sınıf ve tabakaların önderi olabilmesine, halkımızın büyük çoğunluğunu sermayenin saldırılarına karşı harekete geçirebilmesine bağlıdır. Büyük kamu işletmeleriyle özdeşleşmiş kentlerde bunu gerçekleştirmek oldukça kolaydır. Zonguldak TTK ve Karabük Kardemir örnekleri ortadadır.

Ancak Zonguldak ve Karabük örneklerinin işçi sınıfının büyük bir bölümünün yaşadığı ve belirli işletmelerle özdeşleşmemiş kentlere taşınabilmesi, sendikaların ve işçilerin çok bilinçli politikalarıyla mümkün olabilecektir.

Sendikalı işçiler, diğer işyerlerindeki sendikalı işçiler için, sendikasız işçiler için, memurlar için, emekliler için ve işsizler için mücadele etmeyi öğrenemedikleri ve bu mücadeleye girmedikleri sürece, işçilerin büyük bölümünün yaşadığı büyük kentlerde Zonguldak TTK ve Karabük Kardemir örneklerinin yinelenmesi mümkün değildir. Bu iş de, ne yazık ki, genellikle zannedildiğinden çok daha zordur; daha uzun soluklu ve sabırlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Ama süreç bu doğrultuda gelişmektedir.